

TÍÐARGREIN

Tórbjørn Jacobsen

Karin Kjølbro

Hans Pauli Strøm

Sámal Petur í Grund

Jógvan Sundstein

Edmund Joensen

Jógvan við Keldu

Sámal Petur í Grund fyrrverandi landsstýrismaður

»Uttan fyri allan lóg og rætt«

Yvirskriftin er heintað úr heimliga umhvørvi mínum – ein máliska, sum foreldur míni høvdu á munni av og til. Haldi meg minnst, at grundin til, at tey tóku soleiðis til, var, tí at ein fekst við nakað, sum ikki hoyrði heima ella passaði seg at gera.

Men samfelagið og siðir broytast, og soleiðis broytist eisini lóggáva, og harvið hvat er rætt og ikki.

Broytingar í samfelagnum

Ein bólkur í samfelagnum, sum ikki var so eyðsýndur tá sum nú, er tey samkyndu. Sjálvt heitið á hesum bólki er ikki tað sama, sum tað var tá, kanska tí eingin sá hesi sum ein bólk, men sum nakrar fáar einstaklingar, sum livdu og innrættaðu seg eftir samfelagnum, soleiðis sum tað var saman-skrúvað.

Hesi fólkin hugsaðu ikki um nakra lóggávu og mettu seg at

skal, so at samfelagið eisini hevur lóggávu á hesum økinum.

Og ein partur av fólkinum er nærum líkaglaður, men sigur hví ikki.

Og soleiðis, sum rákið er um allan heimin, kemur fyrr ella seinni lóggáva sum skipar viðurskiptini hjá fólki av sama kyni, sum vilja liva saman í hjúnabandslíknandi formi.

Virðing

Persónliga eri eg uppvaksin við millum annað tí grundhugsjón, at vit eiga at hava virðing fyri hvørjum øðrum, hóast at vit ikki eru eins.

Og vit máttu sjálvandi halda okkum innanfyri lóg og rætt.

Vit fegnast allir føroyingar um, at okkum fall í lut at verða føddir og fáa loyvi til at vaksa upp í hesum landi, sum er so ríkt í allar mátar.

Ikki minst eru vit rík, tá hugsað verður um ymiskleikan og fjøl-

tí føroyska fólkinum at umsita.

Við øðrum orðum, skulu broytingar ella tilpassingar gerast í lóggávu viðvíkjandi teim samkyndu, so skulu hesar gerast í øðrum landi og øðrum parlamenti.

Okkara politikarar kunnu heita á danska fólkatíngið um at gera broytingar hesum viðvíkjandi.

Og har, sum vit í løgtingi okkara bert skulu taka atlit til okkara egnu skipanir, tá tað er lóggáva, sum vit sjálvi umsita, so skulu við í aktuella førinum taka atlit til viðurskipti og skipanir í tveimum parlamentum.

Lógarbroytingar – Glíðibreyt

Í flest øðrum samfeløgum, har broytingar eru gjørdar viðvíkjandi teimum samkyntu, eru broytingarnar innfórdar á ein skipaðan og varligan hátt.

Av mongum er hesin háttur kallaður ein glíðibreyt. Tey flestu, sum ganga inn fyri ella berjast fyri

morgun, og allarmest at eg eri ein teirra, sum kenni meg tváaðan í Kristusar blóði.

Eg fegnist um at búgva í einum landi, har eg frítt kann kennast við Kristus sum mín frelsara!

Eg fegnist um, at í landi okkara er lóggivið soleiðis, at boðskapurin um Kristus kann havast á munni hvar sum helst. Og at vit enntá við forsterkaraanleggi kunnu bera hann fram á gøtum og strætum!

Men eigi eg av tí grund at ganga ímóti at ein samkyndur lívsformur kemur inn undir lóg og rætt?

Tey samkyndu og lóggáva

Um so er, at eg vil vera við til at lóggeva um samfelagslig viðurskipti, kor borgaranna í samfelagnum, so er tað borgarin og hansara besta eg má hava í huga.

Vit lóggeva ikki um at samkyntur samlívsformur skal vera til ella ikki. Tað er ein sannroynd, at so

á ting um broytingar í hjúnabandslógini, sum skuldu virka til at eisini samlívsformur teirra samkyndu bleiv lógarreguleraður.

Uppskotið bleiv felt á Føroya Løgtingi, ikki tí at tað kundi staðfestast ein fólksligur meiriluti móti tí, men tí tingmenn kendu seg bundnar av avtalum, og tí máttu staðfesta ein parlamentariskan meiriluta ímóti.

Og eftir standa vit og hava sett ein trongdan bólk, tey samkyndu, uttanfyri lóg og rætt.

Summi rætta rygg og pannu í stoltleika yvir at hava vunnið ein parlamentariskan sigur.

Nøkur slikka sárini og bíða eftir at politisk kyrrindi skulu vera enn einaferð.

Føroyingurin – eg og tú – vit mugu liva við, at tað eru fól okkara millum, sum eru sett uttanfyri lóg og rætt.

Vit mugu liva við, at tað eru børn sum eru sett uttanfyri lóg og rætt, tí at tað familjumynstrið sum foreldur teirra hava valt, ikki passar inn í skipaðu reglurnar.

Man kann skjóta seg innundir, at man ikki vil gera tað ónatúrliga náttúrligt.

Man kann føra fram, at hesi bara kunnu liva sum vit onnur.

Og man kann helst brúka onnur argument, men tað vikar ikki við tann veruleika, at tað eru menniskju av sama kyni, sum liva saman sum pør, og at tey eru sett uttan fyri lóg og rætt!

Og tað viðførir sjálvandi eisini, at tað eru børn sum vaksa upp uttanfyri lóg og rætt.

Tøgnin óvirðulig

Er tað virðuligt, at okkara parlament er niðurbundið og fjøtrað, soleiðis at tað ikki sleppur at lóggeva fyri alt fólkið?

Kunnu vit í fólkaræðinum standa model til at partar av fólkinum eru settir uttanfyri lóg og rætt?

Samd ella ósamd – fólkaræðið má sleppa at virka!

Føroyar mítt føðiland Føroyar!

Er tað virðuligt, at okkara parlament er niðurbundið og fjøtrað, soleiðis at tað ikki sleppur at lóggeva fyri alt fólkið? Kunnu vit í fólkaræðinum standa model til at partar av fólkinum eru settir uttan fyri lóg og rætt? Samd ella ósamd – fólkaræðið má sleppa at virka! Føroyar mítt føðiland Føroyar!

SÁMAL PETUR Í GRUND

hava sama rætt sum onnur í samfelagnum, og í mestan mun vóru tey ikki øðrvísi fyri enn onnur.

Í dag er tað eyðsýnt, at tey samkyndu eru uttanfyri allan lóg og rætt. Tey føla seg ikki at vera líkastillað við aðrar borgarar í samfelagnum, m.a. tí at teirra samlívsformur ikki hevur nakrar lógar-karmar at halda seg til.

Ósamd

Og her eru vit eins og í nærum øllum øðrum viðurskiptum dunderandi ósamd um, hvat vit skulu gera.

Mong av teimum, sum eru ímóti hesum samlívsformi, eru eisini ímóti at nakað skal gerast við lóggávu á hesum økinum. Og tey, sum siga seg at ganga inn fyri hesum samlívsformi, tey halda at lóggevast

broytni, sum er givið hvørjum einstakum persóni, ið myndar samfelag okkara.

Og hvør einasti at okkum, sum er føddur her, er føroyingur og eigur rætt og lunnindi í samfelagi okkara. Og lóg og rættur má tí verða skipaður soleiðis, at atlit verður tikin til okkara, soleiðis sum vit nú einaferð eru skapt.

Lóggávuvald á útlendskum hondum

Eg eri ein teirra, sum harmist um at alt lóggávuvald, okkara landi viðvíkjandi, ikki finnst her vit búleikast, men liggur hjá aðrari tjóð og øðrum fólki at handfara.

Eisini lóggávan um familjurættarlígu viðurskipti okkara liggur í aðrari tjóð og hjá øðrum fólki enn

at fáa hesi viðurskipti broytt, gera nógv burtúr at hetta als ikki er ein glíðibreyt. Men lat okkum kalla ein spaka fyri ein spaka – her er talan um eina glíðibreyt – annarleiðis verður tað ikki, tað kemur framtíðin at vísa.

Nærum øll lóggáva gongur á somu “glíðibreyt”. Tillagingar verða gjørdar, so hvørt samfelagið broytist og tørvur er á tillagingum. Ein komandi lóggáva teim samkyndu viðvíkjandi verður einki undantak.

Kristin sjónarmið

Men er tað, sæð frá einum kristnum sjónarmiði, skeivt at lóggeva hesum viðvíkjandi?

Eg eri eisini ein teirra, sum fegnist um páskaboðskapin. Fegnist um, at Kristus reis úr grøvini Páska-

er – eisini í heilagu skriftunum og Bíbliuni, sum vit kenna til.

Nei, vit lóggeva um viðurskipti borgaranna, útfrá hvørjir borgarar búleikast í landi okkara.

Vit ynskja ikki at nakrir borgarar ella samlívsformur teirra skal vera settur uttanfyri lóg og rætt.

Sjálvandi skal ein ella onnur lóggáva til at skipa viðurskiptini, eisini hjá teimum sum vit ikki eru samd við!

Í Kristindóminum eru eingi páboð um forfylging av teimum, sum vit ikki eru einig við – tvørturímóti so er kærleiksboðið eitt boð, sum altíð eigur at standa í skjældri okkara.

Broytingar í hjúnabandslóggávuni

Fyri stuttum var lóggáva lagd fram